

הארחת השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת תצוה - זכור
תשפ"ו
גיליון 300

א לעכטיגער שבת
און פורים

מאת הרב יהודה צבי שפירא

בגדי קדש

פניני פרשה

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך" (כ"ז ט)
דיוקו של "ואתה תצוה", וכן "ויקחו אליך" - האמור כאן בפרשת "המנוחה" ו"שמן זית" הרומזים ל"תורה ולחכמה" כמו בא בדבריהם (ברכות נז): "הרואה שמן זית בחלום יצפה לחכמה". וכן (הוריות יג): "אמר רבי יוחנן כשם שהזית משכחת לימוד של שבעים שנה, כך שמן זית משיב לימוד של שבעים שנה". וב"ליקוטי מוהר"ן" (קע"ז ועוד) ד"שמן משחת קדש" הם בחינת המוחין בחינת (תהלים קל"ג) "כשמן הטוב על הראש". ו"מנרתא דא רישא", (הקדמת תיקוני זוהר יג).

דעיקר כוח קבלת התורה וחכמתה הוא ע"י משה רבינו. "משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע" (אבות א א). וכן מובא בארכה, על קבלת וקיום התורה ע"י הצדיקים.

כן אפשר לומר בדרך רמז, ע"ד הכתוב ב'קבלת התורה' - "דבר אתה עמנו ונשמעה", שביקשו שמה רבינו ידבר עמם, ולכן כבא במנורה הרומזת לתורה, יש הדיוק "ואתה תצוה".

כן אפשר להוסיף ולומר "תצוה" - לשון צוותא וחיבור, התקרבות ודבקות של "בני ישראל" עם משה, עם הצדיק. ויעויין ב'ליקוטי הלכות' (קריה"ת ו כח) על הפסוק: "את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה" (דברים טו), "שבכל דור ודור נמשכת התורה אלנו על ידי הצדיקים, כמו שאמרנו (אבות א), משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לוקנים וכו' עד היום הזה, ועיקר המשכת התורה על-ידי קיבוץ הישיבות הקדושות אל רבם האמתי, שעל-ידי זה נכללו נפשותם יחד, שעל-ידי זה נמשך בחינת קבלת התורה בכל דור ודור".

ויעויין ב'ליקוטי הלכות' (בציעת הפת ה כד) בענין התחברות משה עם בני ישראל.

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית" ז"ל" (כ"ז ט)

כבר הקשו מפרשי התורה, למה דווקא כאן במצוות המנוחה נכתב בלשון: "ציווי" ולא במצוות אחרות? ואפ"ל: ע"פ דברי המדרש (תנחומא ב.) "שבשעה שהקריבו הנשיאים חנוכת המזבח, ולא הקריבו שבת לוי היה נפש של אהרון עגומה, אמר, כל הנשיאים הקריבו בחנוכת המזבח, ואני לא היה לי חלק בקרבנות. אמר לו הקב"ה: חייך כל השבטים הקריבו חנוכה אחת, ואתה לעצמך תעשה חנוכה מחוץ לפרוכת העדות באהל מועד יערך אותו אהרון ובניו", ולכן בצדו השני - שעם ישראל לא יעלה בהם קנאה שזו רק מצוה של אהרון ובניו, וזה לכאורה לא שייך להם, לכן היו צריכים בזה זירו מיוחד.

ואפשר להסמך לכך בקושיית ה'רמב"ן' על הא דכתוב בהמשך הפרשה (ל א) "ועשית מזבח מקטר קטורת", בהקשותו: ד'מזבח הקטורת' מקומו היה צריך להיות בפרשה הקודמת בין כלי המשכן, ומדוע הוא כאן אחרי הקדשת אהרון לכהן גדול?

ולא יהיה בזוי; ומכל שכן הצדיק, בוודאי צריך שיהיה מלוכש בכבוד, כי על ידי זה הוא נחשב בעיני בני אדם, ויוכל לקרב אותם לעבודת השם יתברך, ואם לא היה מלוכש בכבוד, לא היה נחשב בעיני בני אדם כלל. ואפילו השי"ת בעצמו כביכול, כשרצה להכיר א"ע עם העולם, היינו שהעולם יכירו אותו וידעו ממנו ית', התלבש גם כן בלבושים כביכול, שהם כל האותות והמופתים אשר עשה ה' במצרים וכו', שכל זה הוא בחינת לבושין אלוי ית', ועל ידי זה הכירו בני ישראל בכל פעם גדולתו יתברך ביותר, וזכו להתקרב אליו יתברך כראונו.

זהירות נצרכת

ברם יחד עם מעלת חשיבות הבגדים, נצרכת הזהירות לבל יפרעו סעבודתו. להזהיר כן, אך לא לעשות עסקי מדי גדול סביב זה. וכך הם דבריו בשיחות הר"ן (ק): "ותתפשהו בבגדו" (בראשית ט"ו יב), שהבעל דבר והסטרא אחרא תופסת את האדם בבגדו, דהיינו שמטריד אותו בטרדת בגדיו ומלבושיו. כי טרדת הצטרות מלבושים ובגדים של אדם הם מבלבלין מאד את האדם ומונעים אותו על ידי זה מעבודת השם יתברך... אך מי שהוא בעל נפש ולבו חזק בה', אינו משגיח גם על זה. אף על פי שאין לו בגד ללבוש, אף על פי כן אינו מטריד עצמו בזה ואינו רוצה להניח עצמו לבלבל בזה. וזהו "וינח בגדו אצלה וינס" שמניח בגדו ומלבושו ונס ובורח מהם ואינו משגיח כלל על זה. רק עושה את שלו בעבודת ה' כפי מה שיכול".

כמה עולה בגד יקר - שאינו לפי מדתו

היה זה החסיד רבי שמואל טעפליקער מתלמידי רבנו, שנסע עמו יחד בנסיעות הנעלמות, היה לו בן בשם רבי נחמן, שהתפרנס בכבוד. לימים; קנה מעיל חורפי יפה הנקרא 'פיקטור' ותפר עליו בד ממש כדרך הנגידים, ובא במעילו זה למוהרנית ב"שמחת-תורה". וכשראהו לא מצא הדבר חן בעיניו, ופנה אליו בחכמה ונבחותא: "רבי נחמן המעיל היפה הזה לא מתאים שתניחהו בארון הבגדים הישן ישן לך, ובכן צריך אתה להחליף את הארון, ואם תחליף את הארון, צריך להחליף גם את כל רהיטי ביתך, כי אין זה יפה שרק ארון הבגדים יהיה יפה ומהודר, ושאר הרהיטים כמו שחם... ואם תחליף רהיטי ביתך, לא יתאימו הרהיטים החדשים לבית הישן שבו אתה גר, כי אין זה יפה שיהיו רהיטים חדשים בבית ישן. ובכן צריך אתה להחליף ביתך לבית אחר יפה יותר, וכל-כך הרבה מעות אין לך, נמצא שאין לך מספיק מעות לכסות את ההוצאות, שמסב לך מעיל זה..."

השבוע אנו קוראים בפרשה את הפסוק: "ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת". בגדיהם של הכהנים אינם דברים של מה בכך, פרשיות שלמות ופסוקים רבים ישנה בפרשייתנו על בגדיהם. "הכמי לב אשר מולאתיו רוח חכמה" - הם אלו אשר הצטרכו לעשות את בגדי אהרן ובניו.

בלבד סוגלת הבגדים לאהרן ולבניו - כפי אשר מפורשים בתורה (עיי' בדברי הרמב"ן ובפירושו הנצי"ב ועוד במעלתם) היה בהם בגדים כוח וסגולה ל"עם ישראל", וכך אנו למדים (זבחים פח): בגדים אלו מכפרת על עוונות בית ישראל. ה'יכתנתי' מכפרת על 'שפיכות דמים'. ה'מכנסים' על 'גילוי ערוות'. ה'מצנפת' על 'גסות הרוח'. ה'אבנט' על 'הרהורי הלב'. ה'חושני' על ה'דיינים'. ה'אפוד' על 'עבודה זרה'. ה'מעיל' על 'לשון הרע'. וה'ציץ' על 'עזות פנים'.

הבגדים מהווים תנאי הכרחי בעבודתם. וכדבריהם (זבחים יז): 'בזמן שהבגדים עליהם כהונתם עליהם, אין בגדים עליהם - אין כהונתם עליהם'.

לבושם של תלמידי חכמים

ומדברים אלו האמורים לכהני ה' - נלמד מהם גזירה שווה - לבני עם ישראל, העומדים ומשרתים את אדונם ויוצרים. כלליות עם ישראל הנקראים 'כהנים', "ואתם תהיו לי מלכת כהנים וגוי קדוש". ולא בכדי כבר נקבע בהלכה על לבושו של 'תלמיד חכם', וכמובא ב'רמב"ם': שמלבושו של ת"ח צריך להיות מלבוש נאה ונקי, אסור לו שימצא בבגדו כתם או שמנונית. עליו גם לשמור על לבוש שאינו מנוקר עיניים - מחד גיסא, אך לבוש שאינו מזוה את התורה ולומדיה הבגדים מהווים תנאי הכרחי בעבודתם. וכדבריהם (זבחים יז): 'בזמן שהבגדים עליהם כהונתם עליהם, אין בגדים עליהם - אין כהונתם עליהם'.

חשיבותם של בגדים ושמירתם

בדברים נעליים ושורשיים, אנו רואים לעובדא ולמעשה בענין בגדי האדם, ב'ליקוטי מוהר"ן' (כ"ט), בכתבו: "כי צריך לשמור מאד את הבגדים, שלא יבזה את הבגדים, רק לשמור כראוי שלא יבוא עליהם שום כתם ורוב. וכל מי שהוא גדול יותר, צריך לשמור את הבגדים יותר. כי כל מי שגדול יותר, מדקדקין עמו יותר. ועל כן תלמיד חכם שנמצא רב על בגדיו חייב מיתה (שבת ק"א), כי עמו מדקדקין יותר. כי הבגדים בעצמם הם דנין אותו בבחינת דינא דמלכותא. כי הבגדים הם בחינת מלכות, כי רבי יוחנן קרא למאנה מכבודא (שבת ק"ג), שזהו בחינת מלכות... והמבזה אותם, נמצא שהוא כמורד במלכות, ואז דינא דמלכותא דן אותו".

ועוד בדבריו על בגדים (תורה קז): "הבגדים הם בסוד החשמ"ל, שהוא שמירה. ועל כן הבגדים יהיו שלמים תמיד ולא קרועים כי הוא קלקול השמירה. הבגדים בעצמם תובעין את האדם אם לא נזהר בשמירתן לכבדן כראוי ולהחזיקן בנקיות. ויעויין בדבריו ביספר המידות (ערך בגדים): "בגדי אדם מרמזים על מדותיו של אדם". "כל המבזה בגדים, לסוף אינו נהנה מהם".

אדם כשר צריך להודו בלבושו ביותר

עוד בנחיצות ההקפדה על הלבוש, וביותר לאנשים חשובים, אנו מוצאים בדבריו (חיי מוהר"ן ר.א. ליקוטי עצות המושלש בגדים מהודרא בתרא): 'אדם כשר צריך להודו שיהיה מלוכש בכבוד קצת כראוי, אם אפשר לו,

